

**Сергій Куделко**

кандидат історичних наук, професор,  
заслужений діяч культури України,  
професор кафедри історіографії, джерелознавства  
і археології, Харківський національний  
університет імені В. Н. Каразіна  
(Харків, Україна), kudelko\_sm@ukr.net  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1630-8774>

**ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ**  
**першої половини ХХ ст.**  
**У СУЧАСНІЙ ПОЛЬСЬКІЙ ІСТОРІОГРАФІЇ**  
**(Рецензія на монографію:**

**Морозова О. С. Дослідження історії України першої  
половини ХХ ст. в сучасній польській історіографії:  
напрямки, концепції, дискусії. Миколаїв:  
Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. 432 с.)**

Співжиття українського і польського народів має тисячолітню історію, яка характеризується не лише співпрацею і культурним збагаченням двох народів, а й спалахами непримирного протистояння. Монографія О. Морозової присвячена тому, як сучасна польська історіографія відображає один з найбільш драматичних періодів минувшини українців та поляків – 1917–1947 роки.

Обрана авторкою структура дала можливість виконати цілком завершене дослідження. Насамперед привертає увагу характеристика внеску окремих наукових і науково-дослідних інституцій у розробку проблематики, а також персональний внесок окремих науковців, таких як: В. Серчик, Я. Мокляк, А. Новак, Е. Коко, Г. Мотика, С. Степень, Р. Внук, Є. Матерницький, А. Смолінський та інші. Важливо, що не залишився поза увагою дослідниці доробок польських істориків українського походження: Р. Дрозда, О. Вішки, Б. Гальчака, І. Галагиди, Р. Жереліка, О. Колянчука, С. Козака, Г. Купріяновича, В. Мокрого та ін. Ми є свідками інтернаціоналізації науки загалом, й історичної науки зокрема. Тому заслуговує схвалення, що авторка

проводить детальний аналіз і порівняння напрацювань не тільки польських, але й українських учених стосовно проблематики першої половини ХХ століття: Л. Зашкільняка, О. Калакури, М. Литвина, І. Ільюшина, В. Комара, Я. Грицака, М. Геника, Є. Сінкевича, В. Тельвака, Н. Яковенко та інших. Доповнюють загальну картину праці представників польської діаспори: Є. Гедройця, О. Галецького тощо. У контексті зазначеного цілком органічним є аналіз доробку української діаспори, представленої працями Р. Коропецького, Г. Грабовича, Т. Гунчака, Б. Осадчука, В. Косика, Р. Шпорлюка та інших.

У монографії належне місце відведено аналізу наукової періодики, адже в умовах російсько-українського конфлікту українознавчі студії за кордоном є важливим інструментом в поширенні інтересу до минувшини українського народу. Особливе місце дослідниця відвела польським журналам, що друкувалися в еміграції: “Культура” та “Історичні зошити”. Завдячуючи цим часописам, у польське суспільне середовище проникали прогресивні ідеї мислителів європейського рівня, що позитивно позначилося на загальній атмосфері в інтелектуальних колах Польської Республіки.

Авторка також пропонує читачу спробу просопографічного портрету сучасних польських українців, таких як Лукаш Адамський, Ян Яцек Брусський, Роман Висоцький, Омелян Вішка, Рафал Внук, Ганна Вуйцик-Лаган, Ігор Галагіда, Богдан Гальчак, Гжегош Пйотр Грицюк, Богуміл Гротт, Роман Дрозд, Ростислав Жерелік, Маріуш Зайончковський, Кшиштоф Замойський, Збігнев Карпус, Стефан Козак, Еугеніуш Коко, Александр Колянчук, Мацей Кротофіль, Люцина Кулінська, Гжегож Купріянович, Роберт Куснеж, Гжегож Мазур, Ян Маліцький, Марек Мельник, Владімеж Менджецький, Ярослав Мокляк, Володимир Мокрий, Гжегож Мотика, Лех Мруз, Якуб Муховський, Кшиштоф Новак, Магдалена Новак, Пйотр Окулевич, Володимир Осадчий, Богуслав Пазь, Чеслав Партач, Ян Пісулінський, Вальдемар Резмер, Владислав Серчик, Ярослав Сирник, Гжегож Скруква, Александр Смолінський, Анджей Леон Сова, Станіслав Стемпень, Томаш Стрик, Генрик Стронський, Ришард Томчик, Марек Фігура, Станіслав Цесельський, Ришард Шавловський, Мірослав Шуміло, Йоанна Янушевська-Юркевич.

Таким чином, у Республіці Польща є значна кількість дослідників, які з різною глибиною та активністю ретельно вивчають історію України першої половини ХХ століття.

Звичайно, що Ользі Морозовій не вдалося уникнути в такій великій за обсягом і змістовної монографії певних недоліків, які пов'язані з тим, що подекуди у тексті зустрічаються констатації, які б могли бути розгорнуті в окремі сюжети. Іноді авторка йде за текстом рецензованої праці, а не аналізує її новизну та наукову вартість.

Однак, наші зауваження мають рекомендаційний характер. У тому випадку, якщо монографія буде настільки затребувана, що виникне необхідність її нового видання, О. Морозова може їх врахувати.

Вважаємо, що праця “Дослідження історії України першої половини ХХ ст. в сучасній польській історіографії: напрямки, концепції, дискусії” буде помітним внеском у вітчизняну історіографію.

*Sergii Kudelko*

Candidate of Historical Sciences, Professor,  
Honored Worker of Ukraine Culture,  
Professor, Department of Historiography,  
Source Studies and archeology,  
V. N. Karazin Kharkiv National University  
(Kharkiv, Ukraine), kudelko\_sm@ukr.net  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1630-8774>

**STUDIES OF UKRAINIAN HISTORY OF THE FIRST HALF OF  
THE XX century IN THE MODERN POLISH HISTORIOGRAPHY**

**Review of the monograph: Morozova O. S. Research of the history  
of Ukraine of the first half of the XX century in modern Polish  
historiography: directions, concepts, discussions. Mykolaiv:  
Publishing house of ChNU of Petro Mogyla, 2020. 432 p.)**